

ממלכת ישראל

פרס ישראל ל"מילון העולמי לעיברית מדוברת" * "שואה 2"

בחרגום צרפתי * סופרים ערביים מקופחים ע"י ראשיהממשלה *

כיצד משווקת בתישבע שריף תרבות לעיירותהפיתוח? *

למה מגיע אותהמילחמה לדן אלמגור אבל לא למשה דיין?

עמוס קינו

משה דיין

סמיח-אל-קאסם

דן אלמגור

גולדה מאיר

שריהביטחון בתקופה האמורה. לפני זמן קצר פורסם בעיתונות כי "אות מילחמת יום-הכיפורים הוענק עליידי שריהביטחון (שימעון פרס) למשה דיין, בביתו שבצהלה". ידיעה זו הכעיסה את רודף-הצדק המסתתר במעמקי נישמתו המשוררית של דן אלמגור, עד כדי כך שזה טרח לפרסם ביומן הארץ (26.3), פאראפראזה לשיר של נתן אלתרמן, בכותרת מגשה-הכסף, 1976 בגנות משה דיין.

כל מי שחושב כי המחדל בא באשמת אדם אחדיוחידי, ליקק את שפתי למיקרא אותו שיר של דן אלמגור, והתעלם מכך שאלמגור אחראי למחדל לא פחות ממשה דיין. הוא הרי ניצב בראשה של פירמידת מעצבי דעת-הקהל, ששפכה נרקוזה על לב העם הנה דרך כל אמצעי-התיקשות האפשריים. מזה שנים רבות עוסק דן אלמגור בריפוד הגיונה של אומה שטופת דמע וקסם בנוסטאלגיה זולה ומתחכמת, אשר העיקרית שבמטרותיה היא טישטוש ההווה בעזרת פיאור, רימום וזיוף העבר. אותו אלמגור גם הפציץ את העם בעזרת להקות צבאיות, ולא-צבאיות, בפיומונים מתקתקים ומיליטאריסטיים-למחצה, שפיארו את דמאחו בתי-האלמוות של בשריהתותחנים.

כאשר אותה אומה שטופת דמע וקסם סגדה למשה דיין, שנים כה רבות, מעולם לא קראתי שיר של דן אלמגור שביקר את דיין, או את חוסר-האונים הפוליטי שהוביל למחדל. אלמגור מעודו לא ניצב בשערים כנביא או מוכיח. לא שמעתי אותו מגן על חנוך לוויין של מלכת האומבטיה, כאשר זה ניסה להוזיר את העם מפני דיין. צחוק הגורל הוא שנגד מחזהו של לוויין יצאו מישפחות שכולות, שדן אלמגור סותר בקיריהן נגד דיין בשירו מגשה-הכסף, 1976.

וראוי לצטט משורר, שייתכן כי אינו מגיע לקרסוליו של דן אלמגור — וכוונתי לביאליק — בשירו וחיה כי תמצאו, שם הוא כותב: "ויתעב כאחד עוז נפש הכלבים / עם צידקת לב שפן".

פרס (ביטחון) ישראל

בימים אלה נתבררנו, כי בין תחני פרטי-ישראל לשנה זו נמצא סגן-אלוף מני מחילה-מודיעין, אשר הפרס יוענק לו עבור ליקוט וחבור מילוני מונחים צבאיים של ציבאות ערב.

עם כל הכבוד לכושרו הבלשני של סגן-אלוף מני, דומה שהענקת הפרס מקטינה מערכם של כמה מזוכי פרטי-ישראל בעבר. נראה שמעניקי הפרס חשבו את עצמם, מן הסתם, כפקידי מישרדיהביטחון, ושהפרס שעל מדוכתו ישבו הוא פרטי-ביטחוןי ישראל.

אם היה בכוונתם של מפריסי הפרס להעניק פרס על מילון שתרם תרומה מהפכנית, הרי שראויים לפרס זה הגב' נתיבה בן-יהודה ודן-בן-אמוץ על "המילון העולמי לשפה העיברית המדוברת" שלהם, שתרם לסך-כל התרבות בארץ הרבה יותר מאשר מילוני מונחים צבאיים של ציבאות-ערב.

בחטף

גולדה והמוזות

בארצות-הברית ראה-אור ספר חדש מאת פרופסור נועם חומסקי (שלוס במיזרח-התיכון?) בכותרת השלכות לשוניות, ובו דן חומסקי ביחס שבין הבלשנות לאינטליגנציה ההומאנית • בתוכנית-טלוויזיה שבה הומשך כיצד משווקת המשוררת

צאן ברזל

אות קלוז

מדי שנה בשנה, מוענק פרטי-ראשיהממשלה-ליצירה לשישה סופרים עיבריים, עלי-מנת לאפשר להם לכתוב משך שנה ללא טירדות פרנסה. השנה חרג ראשיהממשלה ממינהגו, והוסיף פרס נוסף, לסופר לייב רוכמן, הכותב בשפת האידיש. כל מי שתוהה ותמה, בימים האחרונים, על ריגשיהתיסכול של ערביי ישראל, כפי שאלה באו לידי ביטוי ביום-האדמה, מן הראוי שישאל את עצמו: מדוע אין ראשיהממשלה, שהוא גם ראשי-ממשלתם של ערביי-ישראל, מעניק לפחות שניים מתוך שישה מעניקה-יצירה לסופרים ערביים, כחלקם באוכלוסיית המדינה? מפליא עוד יותר, שסופרים-עיבריים אשר זכו ליהנות מחסדי פרס זה, והנהגים אחת לכמה שנים לצעוק "איקרית ובירעם" עלימנת להשקיש את מצפונם היוצר, לא חשבו כלל על נושא זה.

סופרים ערביים, המתגוררים בישראל, הינם ישראלים לא פחות ממשה שמיר, אהרון מגד, חיים גורי, עמוס עוז ואחרים שזכו בפרס זה. אותם סופרים ערביים משלמים 35% מהכנסתם למטיהכנסה על כל שיר או סיפור שהם מפרסמים. כמו כל משורר או סופר עיברי, והרי מתוך אותו מס מפריש משרד-ראשיהממשלה את הפרסים שהוא מעניק.

אין זה פלא שהסיפור הערבי בישראל הש עצמו נבזו לא פחות מאלה שמפיעים מהם אדמות. לא פלא הוא שמשורר ישראלי-ערבי כישרוני כמו ראשיד חוסיין הפך פרפוסור בארצות-הברית, וניתן אפילו להבין את מחמוד דרוויש, שברח לקהיר, נותרו עדיין סופרים, משוררים ומחזאים ערבים בישראל, סמיח-אל-קאסם, אנטון שמאס ואחרים, שהם חלק מאתנו לטוב ולרע. זבעיקר, שבאיכותם הסיפורותית אין הם נופלים מעדת הסופרים הישראליים משופעייהפרסים, הזוכה בפרטי-ראשיהממשלה ובפרסים ומעניקים אחרים.

עלינו, כחברה, מוטל לקבוע את זכויותיהם, בזכות ולא בחסד, כך שמדי-שנה יקבלו לפחות שני יוצרים ערביים, מתוך כלל השישה, את פרטי-ראשיהממשלה-ליצירה, ואם לא יוענק פרס זה לסופרים ערביים, הייבם אותם סופרים עיבריים "יפנינפש", שהפרס יוענק להם, לטרב לקבלו. אם הם לא יעמדו בפיתוי הכספי, יעטו בכך אות-קלוז לסיפורת העיברית החדשה, שראשיה, כזכור, כסיפורת של נירדפים.

כל הזכויות שמורות

בכל סופר שזוכה בפרטי-ראשיהממשלה-ליצירה, משקיעה המדינה סכום של 24.000 לירות, המתחלק במשכורות חודשיות לשנה. סכום זה מחייב את הזוכה שלא יעסיק בעבודה כלשהי, משך שנת הזכיה, עלימנת שיתפנה ליצירה בלבד. חלק ניכר מהסופרים שזכו עד כה בפרס זה, פירסם כבר יצירות שנכתבו במימון כספי ממשל-המסים, באמצעות פרס זה (משה שמיר, עמוס עוז ואחרים). נשאלת השאלה: אם תמלוגי שכריהסופרים של הספרים הללו, אינם רכוש המדינה?

שטיפת מוח

מגש הצביעות, 1976

לא משנה באיזו יחידה שימש דן אלמגור (שרתי לד ארצי) כקציני-תרבות במילחמת יום-הכיפורים (ראה: בחטף). אבל קראתי בעיתונים שמשה דיין היה